

CONGRESSES BOOK

ILFEMC 5. Uluslararası Hukuk, Finans, Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Kongresi

www.ubsder.org

ONLINE

FACE TO FACE

5 - 6 Kasım, 2022
Saraybosna

ISSUED: 30. 11.2022

ISBN: 978-625-6997-03-5

UBSDER CONGRESSES

ILFEMC 5th International Law, Finance, Economics And Management Congress

Edited by
Dr. Amaneh Manafidizaji

CONFERENCE ORGANIZING BOARD

Head of CONFERENCE: Dr. Nadire Kantarcıoğlu
Head of Organizing Board: Dr Gültekin Gürçay
Organizing Committee Member: Prof Dr.Hülya Çiçek Kanbur
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Həcər Hüseynova
Organizing Committee Member: Doç.F.ü.f.d., İradə Kərimova
Organizing Committee Member: Aynurə Əliyeva
Organizing Committee Member: Prof Dr. Raihan Yusoph
Organizing Committee Member: Dr.Amaneh Manafidizaji

All rights of this book belong to Academic Sharing Platform Company
Publishing House Without permission cannot be duplicate or copied.
Authors of chapters are responsible both ethically and juridically.

Academic Sharing Platform – 2022 ©

Issued: 30. 11.2022
ISBN: 978-625-6997-03-5

ABOUT CONGRESS

UBSDER CONGRESSES

ILFEMC 5th International Law, Finance, Economics And Management
Congress

DATE - PLACE

NOVEMBER 5- 6, 2022
SARAJEVO

ORGANIZATION

UBS International Scientific Research and Strategy Development Association

EVALUATION PROCESS

All applications have undergone a double-blind peer review process.

PARTICIPATED COUNTRIES

Turkey - Iran- Malaysia, Pakistan, Polan, Nigeria, Albania

PRESENTATION

Oral presentation

PERCENTAGE OF PARTICIPATION

45% FROM Turkey And 55% From Other Countries

LANGUAGES

Turkish, English, Russian

SCIENTIFIC & REVIEW COMMITTEE

Prof. Goodarz Ahmadi, Clarkson University, USA

Dr. Chandra Mohan, NIT Warangal, India

Prof. J. K. Che, University of Missouri Columbia, USA

Dr Chi Hieu Le, United Kingdom

Prof. Dr. Alaa Hussein, University of Basrah, Iraq

Prof. Dr. Ana Catarina Valle, Izaos Soares Institute, Germany

Prof. Dr. Agustin Luna, National Scientific and Technical Research Council, Argentina

Assoc. Prof. Dr. Radomir Savić, University of Belgrade,

Assist. Prof. Dr. Azamat Maksudunov, Kyrgyz-Turkish Manas University, Kyrgyzstan

Dr. Jinning Hong, Newman University, Birmingham

Assist. Prof. Ali Vandshoari, Tabriz Islamic Art University, Iran

Dr. Mohammed-Aminu Sanda, University of Ghana Business School, Ghana

Prof. Dr. Assel Jumasseitova, Kazakh British Technical University, Kazakhstan

Prof. Dr. Ofuan James Ilaboya, University of Benin, Nigeria

Dr. Zarqa Shaheen, University of Auckland, New Zealand

Dr. Sabiha Akhter, Torrens University Australia

Assist. Prof. Dr. Omar Jawabreh, The University of Jordan, Jordan

Assist. Prof. Dr. Mohammad Ayaz, University of Management and Technology, Pakistan

Dr. Maria Antonopoulou, Panteion University of Political and Social Sciences, Greece

Dr. Ruba Hamed, Al Yamamah University, Saudi Arabia

Dr. Carolien Van Den Berg, University of the Western Cape, South Africa

Prof. Dr. Charita Jashi, Tbilisi State University, Georgia

Prof. Dr. Arnoldus De Beer, Stellenbosch University, South Africa

Prof. Dr. Mustafa Bayram, Biruni University, Turkey

Prof. Dr. Ergun Koca, Girne University, Cyprus

UBSDER 5th INTERNATIONAL CONGRESSES
November 5 – 6. 2022
Sarajevo

UBSDER 5th INTERNATIONAL CONGRESSES
November 5 – 6. 2022
Sarajevo

CONGRESS PROGRAM
Online (with Video Conference) Presentation

Join Zoom Meeting

<https://us02web.zoom.us/j/85827150099?pwd=SWYvQzBlbXhpWlpESTFzV3IYY0N6UT09>

Meeting ID: 858 2715 0099

Passcode: 561122

UBSDER 5th INTERNATIONAL CONGRESSES
November 5 – 6. 2022
Sarajevo

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- To be able to make a meeting online, login via <https://zoom.us/join> site, enter ID instead of “Meeting ID or Personal Link Name” and solidify the session.
- The Zoom application is free and no need to create an account.
- The Zoom application can be used without registration.
- The application works on tablets, phones and PCs.
- Speakers must be connected to the session **10 minutes before** the presentation time.
- All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- During the session, your camera should be turned on **at least %70** of session period
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

TECHNICAL INFORMATION

- Make sure your computer has a microphone and is working.
- You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.
- Before you login to Zoom please indicate your name surname and hall number,

exp. H-..., S- ... NAME SURNAME

UBSDER 5th INTERNATIONAL CONGRESSES
November 5 – 6. 2022
Sarajevo

ILFEMC CONGRESS

06.11.2022

HALL: 1

SESSION: 1

Meeting ID: 858 2715 0099

Passcode: 561122

10:00 – 12:00 (Turkey Local Time)

MODERATOR: **DR. METİN PEHLİVAN**

DR. METİN PEHLİVAN

Tarafların Ölümü, Ölüm Karinesi Ya Da Gaipliğinin İş Sözleşmesine Etkisi

ASST. PROF. BUKET
ÇATAKOĞLU AYDIN

Conditions For An Investment Contract To Be A Capital Market Instrument

ZAFER HERAND

Sosyal Medya Yoluyla İşlenen Hakaret Suçu

FATİH KAYHAN
ONUR ÖZDEMİR

A Literature Review On The Relation Between Polarized Political Environment And Investment
Decisions

UBSDER 5th INTERNATIONAL CONGRESSES
November 5 – 6. 2022
Sarajevo

ILFEMC CONGRESS

06.11.2022

HALL: 1

SESSION: 1

Meeting ID: 858 2715 0099

Passcode: 561122

10:30 – 12:30 (Turkey Local Time)

MODERATOR: **MAHDI KARIMI**

MAHDI KARIMI

The Role of the Accused's Attorney in the Criminal Justice System of Iran, Mashhad 2014

NOORANEDA MUTALIP LAIDEY

Privacy vs. National Security: Where Do We Draw the Line?

KHADIJA ALI

Sexual and Gender Based Crimes in International Criminal Law: Moving Forwards or Backwards?

YRFET SHKRELI

The Role of European Union in Global Governance

UMAR UBANDAWAKI

Controlling Youths Participation in Politics in Sokoto State: A Constructive Inclusiveness for Good Governance in Nigeria

UBSDER 5th INTERNATIONAL CONGRESSES
November 5 – 6. 2022
Sarajevo

IESBSC CONGRESS

06.11.2022

HALL: 2

SESSION: 1

Meeting ID: 858 2715 0099

Passcode: 561122

10: 30 – 12: 30 (Turkey Local Time)

MODERATOR

SIMIN SADEGHI-SAEB

SAMAL ABZHANOVA,
SAULE MUSSABEKOVA

The Effectiveness of Implementing Interactive Training for Teaching Kazakh Language

SIMIN SADEGHI-SAEB

Using Metacognitive Strategies in Reading Comprehension by EFL Students

ABDUL ROFIQ BADRIL RIZAL
MUZAMMIL

The Investment of Islamic Education Values toward Children in the Early Age through Story-Telling Method

IBRAHEEM ALZHRANI

The Role of the Constructivist Learning Theory and Collaborative Learning Environment on Wiki Classroom and the Relationship between Them

R. M. KASHIM

The Conceptual and Procedural Knowledge of Rational Numbers in Primary School Teachers

UBSDER 5th INTERNATIONAL CONGRESSES
November 5 – 6. 2022
Sarajevo

IMAEC CONGRESS	
06.11.2022	HALL: 3
SESSION: 1	Meeting ID: 858 2715 0099
	Passcode: 561122
	10: 00 – 12: 00 (Turkey Local Time) MODERATOR: DR. Nadire Kantarcıoğlu
EMRE GEMİCİ YAŞAR PALA	Vibration Analysis Of Beams With Intermediate Supports Under Moving Loads
GÜL AKAR ŞEN VEDAT ARSLAN ÖZGE GÖK FATİH TURAN	Kömür Kükürt Türlerinin Belirlenmesinde Mikrodalga Çözünürleştirme Sisteminin Kullanımı
SÜNDÜS KAZANCI HASAN HÜSEYİN ÖKTEN	J-Tümlenmiş Kafesler

UBSDER 5th INTERNATIONAL CONGRESSES
November 5 – 6. 2022
Sarajevo

IMAEC CONGRESS	
06.11.2022	HALL: 3
SESSION: 1	
Meeting ID: 858 2715 0099 Passcode: 561122	
10: 30 – 12: 30 (Turkey Local Time) MODERATOR: A. KULANDAI THERESE	
KAZEM GHANBARI YOUSEF GHOLAMI	Lyapunov Type Inequalities for Fractional Impulsive Hamiltonian Systems
A. DANBABA	Construction and Analysis of Samurai Sudoku
WAJDI MOHAMED RATEMI	A Generalization of Planar Pascal's Triangle to Polynomial Expansion and Connection with Sierpinski Patterns
ANDREY V. TIMOFEEV DMITRY V. EGOROV	The Optimization of Decision Rules in Multimodal Decision-Level Fusion Scheme
A. KULANDAI THERESE	Eccentric Connectivity Index, First and Second Zagreb Indices of Corona Graph

UBSDER 5th INTERNATIONAL CONGRESSES
November 5 – 6. 2022
Sarajevo

IMVHSC CONGRESS

06.11.2022

HALL: 1

SESSION: 2

Meeting ID: 858 2715 0099

Passcode: 561122

14: 00 – 16:00 (Turkey Local Time)

MODERATOR: DR. NADİRE KANTARCIOĞLU

OZLEM TURGUT
OZLEM ERGUL ERKEC
ZUBEYİR HUYUT
BÜNYAMİN UCAR

Effects Of Betahistine On Seizure Latency And Inflammatory Parameters In Ptz-Induced Acute Seizure Model In Rats

EVREN HASAN ŞEN
HABİP MURUZ

Süt Sığırlarında Hingut Asidoz: Kontrolü İçin Stratejiler

K.R.PADMA
K.R.DON

Paving New Roads With Mesenchymal Stem Cell Derived Exosomes: A Promising Approach In Tissue Regeneration-An Update

UBSDER 5th INTERNATIONAL CONGRESSES
November 5 – 6. 2022
Sarajevo

IMVHSC CONGRESS		
06.11.2022	HALL: 1	SESSION: 2
		Meeting ID: 858 2715 0099 Passcode: 561122
		14: 30 – 16:30 (Turkey Local Time) MODERATOR: SALAMA MEGHRICHE
ELHAM RASTEGARI AMIRMASOOD RAHMANI SAEED SETAYESHI		Pervasive Computing in Healthcare Systems
S.S.MOHANAVALLI SHEILA ANAND		Security Architecture for At-Home Medical Care Using Sensor Network
SALAMA MEGHRICHE AMER DRAA MOHAMMED BOULEMDEN		On The Analysis of a Compound Neural Network for Detecting Atrio Ventricular Heart Block (AVB) in an ECG Signal
FAHAD SHAHBAZ KHAN FAHAD MAQBOOL SAAD RAZZAQ KASHIF IRFAN TEHSEEN ZIA		The Role of Medical Expert Systems in Pakistan
RAKMI ABD.-RAHMAN NURINA ANUAR		Pentachlorophenol Removal via Adsorption and Biodegradation

UBSDER 5th INTERNATIONAL CONGRESSES
November 5 – 6. 2022
Sarajevo

ICCAC CONGRESS

06.11.2022

HALL: 2

SESSION: 2

Meeting ID: 858 2715 0099

Passcode: 561122

14: 00 – 16: 00 (Turkey Local Time)

MODERATOR: HÜSEYİN YILMAZ

HÜSEYİN YILMAZ

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çalgı (Ukulele) Eğitimine Yönelik Güdülenme Düzeyleri

BANU ERŞANLI TAŞ

Pikseller Boyalara Karşı: Netflıx Kamusal Alan Tasarımları Üzerine Bir İnceleme

MUTLU KÖPÜKLÜ

18. Ve 19. Yy. Tokat Yöresi Örgü Kulplu Seramik Testi Formlarına Genel Bir Bakış

ARŞ. GÖR. DR. CÜNEYT ÖBEK

Geleneğin Bir Temsilcisi Olarak: Kemeçevî Ve Bestekâr Kemal Niyazi Seyhun

AR.GÖR.CANAN GÜNEŞ

The Use Of Principle Of Contrast On Ceramics Works And Its Effects On The Viewer: An Example Of The Ceramics Artist Fran Maguire

UBSDER 5th INTERNATIONAL CONGRESSES
November 5 – 6. 2022
Sarajevo

ICCAC CONGRESS

06.11.2022

HALL: 2

SESSION: 2

Meeting ID: 858 2715 0099

Passcode: 561122

14: 30 – 16: 30 (Turkey Local Time)

MODERATOR: KHLYSTUN YULIIA IGORIVNA

YERBOL B. KAIRANOV
ARNUR ZH. KARYMSAKOV

The Influence of Ancient Artifacts on Contemporary Culture (exemplified by the Painting and Sculpture of Kazakhstan)

SVETLANA PEROVIĆ

Niksic in the Context of Visual Urban Culture

S. CHOODOUNG
U. SMUTKUPT

Factors of Successful Wooden Furniture Design Process

KHLYSTUN YULIIA IGORIVNA

The Use of Symbolic Signs in Modern Ukrainian Monumental Church Painting: Classification and Hidden Semantics

SHAZA MELIES
ABEER REFKY
NIHAD MANSOOR

Pictorial Multimodal Analysis of Selected Paintings of Salvador Dali

KUSSAIN MARDEN

The Architectural and Imaginary Spaces of the Anime Models

UBSDER 5th INTERNATIONAL CONGRESSES
November 5 – 6. 2022
Sarajevo

IESBSC CONGRESS

06.11.2022

HALL: 3

SESSION: 2

Meeting ID: 858 2715 0099

Passcode: 561122

14: 00 – 16: 00 (Turkey Local Time)

MODERATOR **ÖĞR. GÖR. DR. BARIŞ DEMİREL**

ÖĞR. GÖR. DR. BARIŞ DEMİREL

An Examination Of The Miracle In Ward 7. With The Social Work Discipline

GÜLDEM DÖNEL AKGÜL
ERHAN KARA
YAĞMUR ÜRAL

Analogical Examples Of Candidates Of Science Teachers For The Immunity System

GÜLDEM DÖNEL AKGÜL
MELİKE VARLIK
ERHAN KARA

Educational Digital Game Designed For The Topic Of Grade 5 Biodiversity: Where Am I?

HACER DENİZ
SEZGİN DEMİR

Yazma Öz Düzenleme Yetkinliği Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması

ZOHAIB HASSAN SAIN

Challenges in Quality of Education in Higher Education Institutions (HEIs) of Pakistan

DR. ÖĞR. ÜYESİ YUNUS EMRE
AKBAY
ZEHRİ RÜVEYDA ASLAN

Epikür Ve Stoacıların Kavram Teorileri Üzerine Mantıksal Bir Analiz

CONTENT

CONGRESS ID	
SCIENTIFIC & REVIEW COMMITTEE	
PROGRAM	
CONTENT	
ORAL PRESENTED PAPERS	
TARAFLARIN ÖLÜMÜ, ÖLÜM KARİNESİ YA DA GAİPLİĞİNİN İŞ SÖZLEŞMESİNE ETKİSİ Metin PEHLİVAN	1
SOSYAL MEDYA YOLUYLA İŞLENEN HAKARET SUÇU Zafer Herand	3
A LITERATURE REVIEW ON THE RELATION BETWEEN POLARIZED POLITICAL ENVIRONMENT AND INVESTMENT DECISIONS Fatih KAYHAN, Onur ÖZDEMİR	4
THE ROLE OF THE ACCUSED'S ATTORNEY IN THE CRİMİNAL JUSTİCE SYSTEM OF IRAN, MASHHAD 2014 Mahdi Karimi	5
Privacy vs. National Security: Where Do We Draw the Line? Noorameda Mutalip Laidey	6
Sexual and Gender Based Crimes in International Criminal Law: Moving Forwards or Backwards? Khadija Ali	7
The Concept and Practice of Good Governance in the European Union Robert Grzeszczak	8
Controlling Youths Participation in Politics in Sokoto State: A Constructive Inclusiveness for Good Governance in Nigeria Umar Ubandawaki	9
YATIRIM SÖZLEŞMESİNİN SERMAYE PİYASASI ARACI OLABİLME KOŞULLARI Buket Çatakoğlu Aydın	10
The Role of European Union in Global Governance Yrfet Shkreli	22

TARAFLARIN ÖLÜMÜ, ÖLÜM KARİNESİ YA DA GAIPLIĞININ İŞ SÖZLEŞMESİNE ETKİSİ

Dr. Metin PEHLİVAN

Kırklareli Üniversitesi

orcid.org/0000-0002-7214-9563

ÖZET

4857 sayılı İş Kanununda taraflardan birinin ölümün iş sözleşmesinin geçerliliğine etkisi ve sonuçlarına yönelik bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda işçi veya işverenin ölümüyle iş sözleşmesinin devam edip etmeyeceği hüküm altına alınmıştır. Ölen tarafın işçi ya da işveren olmasına göre farklı hukuki sonuçlar ortaya çıkabilecektir. İşveren ya da işçinin ölüm karinesi ya da gaipliğine karar verilmesi durumuna ilişkin ise çalışma hukuku mevzuatında bir hükme yer verilmemiştir. Ölüm karinesi ve gaiplik de hukuki olarak ölümle aynı sonuçları doğurmaktadır. Ölüm karinesinde kişi kaybolduğu tarihten, gaiplikte ise ölüm tehlikesi içinde kaybolunduğu ya da en son haber alındığı tarihten itibaren ölümün hüküm ve sonuçları doğacaktır. Mülki amir ve mahkeme tarafından verilen karar, geçmişe etkili şekilde hüküm doğuracağı için her iki durumun iş sözleşmesine etkisinin açık ve net bir şekilde tespit edilmesi gerekir. Bu nedenle bildirimizde taraflardan birinin ölümü, ölüm karinesi ya da gaipliğine karar verilmesinin iş sözleşmesinin devamına etkisine, farklı iş kanunlarına tabi olan işçilerin düzenlemelerden yararlanıp yararlanamayacaklarına, anılan hallerden biriyle iş sözleşmesinin sona ermesi durumunda işçinin ya da hak sahiplerinin kıdem tazminatı, iş güvencesi tazminatı ile ölüm tazminatı talep edip edemeyeceklerine, doktrin ve Yargı kararları da dikkate alınarak değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: İşçi, İşveren, Ölüm, Ölüm Karinesi ve Gaiplik, Tazminatlar

THE EFFECT OF DEATH, PRESUMPTIVE DEATH OR ABSENCE ON THE EMPLOYMENT CONTRACT

Abstract

In the Labor Law No. 4857, there is no regulation regarding the effect and consequences of the death of one of the parties on the validity of the employment contract. However, the Turkish Code of Obligations No. 6098 stipulates whether the employment contract will continue with the death of the employee or employer. Depending on whether the deceased party is an employee or an employer, different legal consequences may arise. There is no provision in the labor law legislation regarding the employer or employee's presumption of death or the decision to be absent. Presumption of death and absence legally have the same consequences as death. In the presumption of death, from the date of disappearance, in the case of absence, from the date of disappearance in danger of death or from the date of the last news, the judgment and consequences of death will arise. Since the decision made by the civil authority and the court will have retroactive effect, the effect of both situations on the employment contract must be clearly and unequivocally determined. For this reason, in our statement, the effect of the death, presumption of death or absence of one of the parties on the continuation of the employment contract, whether the workers who are subject to different labor laws can benefit from the regulations, and the severance pay of the worker or the right holders, job security compensation and death in case of termination of the employment contract with one of the aforementioned cases. Whether they can demand compensation or not will be mentioned, taking into account the doctrine and judicial decisions.

Key Words: Worker, Employer, Death, Presumption of Death and Absence, Compensations

www.ubsder.org

SOSYAL MEDYA YOLUYLA İŞLENEN HAKARET SUÇU

Zafer Herand

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

– 0000-0002-2345-2718

ÖZET

Sosyal medya internette bilgi paylaşımının birçok insan tarafından aynı anda yapılabildiği, herkesin düşündüklerini özgürce ortaya koyabildiği, fikir ve düşüncelerin paylaşıldığı, insanların birbirine destek olduğu tüm bu iletişim araçlarının oluşturduğu düzenin bütününe verilen isimdir.¹

Hakaret suçlarının sosyal ağlar üzerinden işlenmesinin hukuki açıdan değerlendirilmesinde bihassa suç aracı olarak kullanılan sosyal ağlar ve tahkir edici içeriği meydana getiren, paylaşan, bunları beğenen kişiler bakımından meseleye çok yönlü olarak bakılmalıdır.² Bir kişinin sosyal medya hesabına hakaret belirten içerik yüklemesi halinde; kullanıcının, belirsiz sayıda kişinin (hiç olmazsa arkadaş veya takipçi çevresinin) bu paylaşımından haberdar olabileceğini ve içeriği görebileceğini dikkate alması gerekmektedir. Paylaşımına müsaade eden, onaylayan, ağda yayan veya kendi yorumunu katarak bağımsız bir hukuka aykırılık ortaya çıkaran diğer kullanıcılar da içeriğin haksızlık etkisini katbekat artırmaktadır.

Bilişim ve internet dünyasındaki gelişmeler farklı iletişim mecralarını hayatımıza sokmuş, kişiler günlük hayatının büyük bölümünü sosyal medyada geçirmeye başlamıştır. İnsanların düşüncelerini ve duygularını sınırsızca paylaşabildiği sosyal medya platformlarında insanlarla yüze iletişim kurulmadan irade beyanı açıklanabilmesi sebebiyle bu mecralarda çok sayıda tahkir suçlarının işlendiği görülmektedir. Bu çalışmada sosyal medya aracılığıyla hakaret suçu işlenmiştir.

Anahtar Kelimeler : Sosyal Medya, Hakaret, Tahkir

www.ubsder.org

¹ <https://www.nedir.com/sosyal-medya>

² Eric Hilgendorf, "Ehrenkränkungen ("flaming") im Web 2.0 Ein Problemaufriss de lege lata und de lege ferenda", (2010):208

A LITERATURE REVIEW ON THE RELATION BETWEEN POLARIZED POLITICAL ENVIRONMENT AND INVESTMENT DECISIONS

Fatih KAYHAN, PhD

Assistant Professor, Kırklareli University, Faculty of Applied Sciences,

Onur ÖZDEMİR, PhD

Associate Professor, İstanbul Gelişim University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences,

ABSTRACT

The **purpose** of this study is to review literature upon the relation between polarized political environment and investment decisions in general -and foreign direct investment in particular-. The impacts of host country's political environment upon investment decisions have been given considerable importance among scholars lately. There is a **consensus** over the fact that the degree of political polarization of host country has significant effect on foreign direct investment (FDI) inflows.

The **literature** upon this field of study **deals with the following issues**: (i) The relationship between political instability and economic growth (per capita GDP growth); (ii) transparency, political polarisation and political budget cycles; (iii) the political determinants of FDI; (iv) barriers to investment in polarized societies; (v) the political polarization index; (vi) partisan conflict; (vii) polarized business cycles; (viii) dynamics of political polarization; (ix) polarization, uncertainty and public investment failure; (x) political credit cycles and other related topics.

Findings of the benchmark paper by **Kokashvili and Barbakadze (2020)** in this literature review indicate that political polarization is a significant socio-political factor previously neglected in literature when the determinants of foreign investments are addressed; the influence of political polarization on FDI inflows changes for country groups of different institutional and development indicators; political instability is highlighted in dealing with the polarization impact on capital flows; and considering together the two variables (political instability and political polarisation), there is a negative significant effect on FDI.

Key Words: Political Polarisation, Foreign Direct Investments, Investment Decisions.

JEL Classification: H10, E22, F21

www.ubsder.org

THE ROLE OF THE ACCUSED'S ATTORNEY IN THE CRIMINAL JUSTICE SYSTEM OF IRAN, MASHHAD 2014

Mahdi Karimi

Payame Noor University – Iran

Abstract:

One of the most basic standards of fair trial is the right to defense, hire an attorney and its presence in the hearing stages. On the one hand, based on the reason and justice, as the legal issues, particularly criminal affairs, become complicated, the accused must benefit from an attorney in the court in order to defend itself which requires legal knowledge. On the other hand, as the judicial system has jurists such as investigation judges at its disposal, the accused must enjoy the same right to defend itself and reject allegations so that the balance is maintained between the litigating parties based on the principle of "equality of arms". The right to adequate time and facilities for defense is cited among the principles and rights relevant to the proceedings in international regulations such as the International Covenant on Civil and Political Rights. The innovations made in the Code of Criminal Procedure in 2013 guaranteed the presence of the accused's attorney in the proceedings. The present study aims at assessing the result of the aforementioned guarantee in practice and made attempts to investigate the effect of the presence of accused's attorney on reducing the punishment by asking the question and addressing the statistical population of this study including 48 judges of lower courts and courts of appeal. It seems that in despite of guarantees provided in the new Code of Criminal Procedure, Iran's penal system, does not tolerate the presence of an attorney in practice.

Keywords: Defense attorney, equality of arms, fair trial, reducing the penalty, right to defense.

www.ubsder.org

Privacy vs. National Security: Where Do We Draw the Line?

Nooraneda Mutalip Laidey

Law Lecturer with Faculty of Business and
Management, Asia Pacific University of Technology and Innovation (APU),
Technology Park Malaysia,

Abstract:

Privacy is sacred and would normally be expected and preserved by an individual. Online privacy is no longer about the right to be left alone, but also includes the right not to be monitored. However, with the revelations made by United States National Security Agency former employee Edward Snowden that the government is spying on internet communications, individuals' privacy can no longer be expected. Therefore, this paper is intended to evaluate law related to privacy protection in the digital domain, who should govern it and whether invasion to a person's privacy is a necessary justification to preserve national security.

Keywords: Cyberspace, data protection, national security, privacy.

www.ubsder.org

Sexual and Gender Based Crimes in International Criminal Law: Moving Forwards or Backwards?

Khadija Ali

human rights lawyer based in Pakistan with a special focus
on legal advocacy to prevent and address gender based violence, Pakistan

Abstract:

Prosecution of sexual violence in international criminal law requires not only an understanding of the mechanisms employed to prosecute sexual violence but also a critical analysis of the factors facilitating perpetuation of such crimes in armed conflicts. The extrapolations laid out in this essay delve into the jurisprudence of international criminal law pertaining to sexual and gender based violence followed by the core question of this essay – has the entrenchment of sexual violence as international crimes in the Rome Statute been successful to address such violence in armed conflicts?

Keywords: Conflict, Gender, International Criminal Law Sexual Violence.

www.ubsder.org

The Concept and Practice of Good Governance in the European Union

Robert Grzeszczak

Professor at the School of Law of the University of Warsaw, Poland

Abstract:

The article deals with one of the most significant issues concerning the functioning of the public sector in the European Union. The objectives of good governance were formulated by the EU itself and also the Scholars in reaction to the discussion that started a decade ago and concerned the role of the government in 21st century, the future of integration processes and globalization challenges in Europe. Currently, the concept of good governance is mainly associated with the improvement of management of public policies in the European Union, concerning both domestic and EU policies. However, it goes beyond the issues of state capacity and effectiveness of management. Good governance relates also to societal participation in the public administration and verification of decisions made in public authorities' (including public administration). Indirectly, the concept and practice of good governance are connected to societal legitimisation of public bodies in the European Union.

Keywords: Good governance, Government, European law, European Union.

www.ubsder.org

Controlling Youths Participation in Politics in Sokoto State: A Constructive Inclusiveness for Good Governance in Nigeria

Umar Ubandawaki

Department of Political Science, Faculty of Arts and Social Sciences, Sokoto State University, Sokoto, Nigeria

Abstract:

Political participation involves voluntary and deliberate efforts by the members of a political system to determine the kinds of political institution and individuals that will govern them and equally influence the mobilization and allocation of the available societal resources. Over the years, youths in Nigeria participate actively in political party rallies and voting to elect their leaders and representatives in governance. This paper examines categories and nature of participation in politics as well as factors that drive youths into politics in Sokoto State. A survey conducted, through focus group discussions, interviews and questionnaire, in the six sampled Local Government of Sokoto State identifies three category of political participation; namely, active, moderate and apathetic participation. The findings reveal that 63.57% of respondents are apathetic to politics in the State and unemployed youth constitutes 34.74% of the entire responses. The paper establishes that lack of attainment of need (63.22%) is one of the reasons that make youths engage into participatory activities that encourage political thuggery and manipulation of electoral outcomes. The paper recommends that youths should be engaged into positive rational participatory activities that ensure inclusiveness and promotion of good governance in Nigeria. It is hoped that this will enlighten youths and policy implementers on the constructive strategies in controlling youths' negative participation in politics in Nigeria.

Keywords: Democracy, Governance, Inclusiveness, Participation and Politics.

www.ubsder.org

YATIRIM SÖZLEŞMESİNİN SERMAYE PİYASASI ARACI OLABİLME KOŞULLARI

Dr. Öğr. Üyesi Buket Çatakoğlu Aydın

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF

- ORCID: 0000-0002-5035-6908

ÖZET

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun dayandığı temel kavramlardan biri "sermaye piyasası aracı"dır. Bu kanun, 2499 sayılı mülga Sermaye Piyasası Kanunu'na göre kavramı farklı şekilde ele almıştır. Söz konusu farklılık, hem sermaye piyasası aracı türlerine yenilerinin eklenmesinde hem de mevcut türlerin tanımlanmasında ortaya çıkmaktadır. İşte 6362 sayılı Kanun ile "sermaye piyasası aracı" kavramına dahil edilen türlerden biri de "yatırım sözleşmesi"dir. Sermaye Piyasası Kanunu m.3/ş'de "sermaye piyasası aracı", "*menkul kıymetler ve türev araçlar ile yatırım sözleşmeleri de dâhil olmak üzere Kurulca bu kapsamda olduğu belirlenen diğer sermaye piyasası araçları*" şeklinde tanımlanmış ve "yatırım sözleşmesi" açıkça "sermaye piyasası aracı" türü olarak sayılmıştır.

Sermaye Piyasası Kanunu yatırım sözleşmesini "sermaye piyasası aracı" olarak saymış, ancak kavrama ilişkin bir tanım yapmamıştır. Sermaye piyasası mevzuatımız içindeki herhangi bir ikincil düzenlemede de bu kavrama yer verilmemiştir. Bu nedenle yatırım sözleşmesinin tanımı ve bu kavramın sermaye piyasası aracı olabilme koşulları, Amerikan sermaye piyasası hukuku düzenlemelerinde ve içtihatlarında yer alan birtakım kıstaslar esas alınarak belirlenmektedir. Bu bağlamda Amerikan içtihat hukuku ile oluşan ve Howey Test olarak adlandırılan dayanak karar ışığında yatırım sözleşmesi, "*bir işlem veya proje vasıtasıyla ortak bir girişime para yatırılması ve yatırımcının bu yatırım nedeniyle üçüncü kişilerin çalışmaları sonucunda bir menfaat elde edeceğini umduğu sözleşme*" olarak tanımlanabilir. Bu doğrultuda bir yatırım sözleşmesinden ve dolayısıyla sermaye piyasası aracından söz edebilmek için gerekli unsurlar şöyle sıralanabilir: Parasal yatırım, ortak girişim, kazanç beklentisi ve program yürütücülerin faaliyet ve çabaları.

Anahtar Kelimeler: Sermaye piyasası aracı, yatırım sözleşmesi, menkul kıymet, ortak girişim.

www.ubsder.org

CONDITIONS FOR AN INVESTMENT CONTRACT TO BE A CAPITAL MARKET INSTRUMENT

ABSTRACT

One of the basic concepts on which the Capital Market Code No. 6362 is based is the "capital market instrument". This law considers the concept differently from the abrogated Capital Markets Act No. 2499. This difference is both in the addition of new types of capital market instruments and in the definition of existing types. One of the types included in the concept of capital market instrument by the Code No. 6362 is the "investment contract". Article 3/§ of the Capital Market Code defines a capital market instrument as "*securities, derivative instruments and other capital market instruments determined by the Board to be within this scope, including investment contracts*" and "investment contract" is expressly listed as a type of capital market instrument.

The Capital Market Code listed the investment contract as a capital market instrument, but does not provide a definition of the concept. This concept is not included in any secondary regulation within the capital markets legislation. Therefore, the definition of an investment contract and the conditions for this concept to be a capital market instrument are determined on the basis of certain criteria set forth in the US capital market law regulations and the case law. In this context, in the light of the underlying decision formed by the American case law and referred to as the Howey Test, an investment contract can be defined as "*a contract whereby money is invested in a joint venture through a transaction or project and the investor expects to receive a benefit as a result of the work of third parties as a result of this investment*". In this respect, the elements necessary for an investment contract, and therefore a capital market instrument, can be listed as follows: Monetary investment, joint venture, profit expectation and the activities and efforts of program implementers.

Keywords: Capital market instrument, investment contract, security, joint venture.

1. GİRİŞ

Yatırım sözleşmesi 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu (SerPK)'nda sermaye piyasası araçlarından biri olarak zikredilmiş ve fakat tanımı yapılmamıştır. Dolayısıyla hangi işlem, sözleşme veya araçların "yatırım sözleşmesi" olarak nitelendirileceği konusu sermaye piyasası hukukunda belirli süredir tartışılan meselelerden biri halini almıştır. Amerikan Hukuku bakımından da benzer tartışmalar yapılagelmektedir. Bu konunun netlik kazanması "yatırım sözleşmesi"nin hangi koşullar dahilinde sermaye piyasası aracı sayılacağını tespit etmek ve akabinde sermaye piyasası düzenlemelerinin uygulanıp uygulanmayacağını belirlemek bakımından önem arzeder. Zira SerPK'nın uygulama alanı, halka açık olmayan anonim şirketlerin halka arz etmeksizin çıkardıkları paylar dışında her türlü sermaye piyasası aracı ihracını kapsamaktadır (SerPK m.2/1). Bu bakımdan bir işlem, araç veya sözleşmenin SerPK

anlamında “yatırım sözleşmesi” sayılması, onun “sermaye piyasası aracı” niteliğini de doğrulamış olacak, buna bağlı olarak sermaye piyasası mevzuatı hükümlerinin ve herhangi bir aykırılık durumunda ilgili mevzuatta düzenlenen yaptırımların uygulanması gündeme gelecektir (Yanlı, 2016, 5-7).

Çalışmamız bu bağlamda SerPK’da tanımlanmayan “yatırım sözleşmesi” kavramının hangi durumda sermaye piyasası hukuku anlamında bir “sermaye piyasası aracı” sayılabileceğine ilişkin bir tespit yapmayı hedeflemektedir. Bu tespiti yapabilmek için öncelikle SerPK’da düzenlenen “sermaye piyasası aracı” kavramı ve bu kavrama dahil türler olarak belirlenen “menkul kıymet” ve “diğer sermaye piyasası aracı” terimleri üzerinde duracak, ardından “diğer sermaye piyasası aracı” olarak zikredilen “yatırım sözleşmesi”nin bu niteliği kazanabilme koşullarını belirlemeye gayret edeceğiz.

2. SERMAYE PİYASASI ARACI KAVRAMI

2.1. Genel Olarak

Sermaye piyasası aracı kavramı 6362 sayılı SerPK’da, mülga 2499 sayılı SerPK’ya göre hem tanım hem de kavrama dahil türler itibarıyla farklılık taşımaktadır. Şöyle ki, 6362 sayılı Kanun sermaye piyasası aracı olarak “menkul kıymetler” yanında “türev araç” ve “yatırım sözleşmesi” olarak iki yeni araç türünü daha ismen zikrederek belirtme yoluna gitmiştir. “Türev araçlar” Kanun kapsamına girmezden önce de Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tebliğleri ile düzenleme altına alınmışken, “yatırım sözleşmesi” yepyeni bir araç türü olarak ilk kez bu Kanun’da sayılmıştır (Adıgüzel, 2017, 1). Mülga 2499 sayılı SerPK’da ise sermaye piyasası aracı kavramı daha genel biçimde “menkul kıymetler” ve “diğer sermaye piyasası araçları” olarak belirlenmiş; “menkul kıymet” kavramı birtakım unsurlar ortaya konularak tanımlanmış, “diğer sermaye piyasası araçları” ise menkul kıymet dışında kalıp şartları Kurul tarafından belirlenen kıymetli evrak, şeklinde ifade edilmişti (m.3/b).

6362 sayılı SerPK m.3 (ş) bendinde sermaye piyasası aracı kavramı, “*menkul kıymetler ve türev araçlar ile yatırım sözleşmeleri de dâhil olmak üzere Kurulca bu kapsamda olduğu belirlenen diğer sermaye piyasası araçları*” şeklinde, unsurlar ve özellikler yerine türler üzerinden tanımlanmıştır. Karşılaştırmalı hukuka baktığımızda da araç türlerinin sayılması gibi benzer bir yaklaşımla ilgili kavramın tanımlandığı görülmektedir. Avrupa Birliği (AB) Hukuku’nda 2004/39/EC (21.04.2004) sayılı MiFID Direktifi’nde¹ sermaye piyasası araçları “devredilebilir menkul kıymetler, para piyasası enstrümanları, kolektif yatırım girişimleri, türev araçlar” olarak sayılmıştır. Alman Hukuku’nda “Sermaye Piyasası Araçlarının Ticareti Hakkında Kanun (Wertpapierhandelsgesetz)” § 2’de yine “menkul kıymetler ve türev araçlar” olarak bir ayırlama söz konusudur. İngiliz Hukuku’nda da AB Hukuku’na paralel bir sayım yapıldığı görülmektedir. Amerikan Hukuku’nda 1933 tarihli “Securities Act” m.2 (a) 1’de ise bizim kanunumuzda sayılanlara ilave olarak başka türlerin de yer aldığı görülmektedir. Esasında sermaye piyasası aracı kavramının mülga 2499 sayılı SerPK’daki salt “menkul kıymetler” ve “diğer sermaye piyasası araçları” şeklindeki daha dar çerçeveden mevcut düzenlemedeki geniş

¹ Markets in Financial Instruments Directive.

kapsama ulaşması türev araçlar bakımından eski Kanun döneminde de SPK Tebliği ile nispeten sağlanmıştı. Ancak “yatırım sözleşmesi” 6362 sayılı Kanun öncesinde Kurul tebliği ile de zikredilmemiş ve bu Kanun ile ilk kez mevzuatımıza dahil olmuş bir sermaye piyasası aracı olarak karşımıza çıkmıştır (Adıgüzel, 2017, 2).

2.2. Sermaye Piyasası Aracı Türü Olarak Menkul Kıymetler ve Türev Araçlar

2.2.1. Menkul Kıymetler

Yukarıda belirttiğimiz sermaye piyasası aracı kavramı içerisinde sayılan menkul kıymet SerPK m.3 (o)’da, “*para, çek, poliçe ve bono hariç olmak üzere; 1) paylar, pay benzeri diğer kıymetler ile söz konusu paylara ilişkin depo sertifikaları, 2) borçlanma araçları veya menkul kıymetleştirilmiş varlık ve gelirlere dayalı borçlanma araçları ile söz konusu kıymetlere ilişkin depo sertifikalarıdır*” şeklinde, yine SerPK’nın AB ve Amerikan Hukuku’na uyum sağlama yaklaşımı doğrultusunda, türler üzerinden tanımlanmıştır. Oysa ki mülga 2499 sayılı SerPK menkul kıymet kavramını; “*ortaklık veya alacaklılık sağlayan, belli bir meblağı temsil eden, yatırım aracı olarak kullanılan, dönemsel gelir getiren, misli nitelikte, seri halinde çıkarılan, ibareleri aynı olan ve şartları Kurulca belirlenen kıymetli evraktır*” diyerek unsurları üzerinden tanımlamıştı (m.3/b). Ancak bizim de kanaatimiz, eski SerPK’daki bu menkul kıymet tanımına ilişkin unsurların halen geçerliliğini koruduğu ve bir finansal enstrümanın tanımdaki tüm unsurları bütünüyle karşılamasa dahi, en azından ortaklık veya alacaklılık sağlama özelliğini taşıması durumunda menkul kıymet sayılabileceği yönündedir (Adıgüzel, 2017, 3). Ayrıca menkul kıymet tanımında belirtilen finansal araçlar sınırlı olarak sayılmamış olup, SerPK m.128/1, (e) hükmü ile SPK’ya verilen yetkiye istinaden menkul kıymet niteliğinde yeni sermaye piyasası aracı türleri Kurul tebliği ile oluşturulabilecektir.

Bu bağlamda başlıca menkul kıymet türleri arasında halka açık anonim şirketlerin pay senetleri, şirketler veya bankalarca ihraç edilen tahvil ve finansman bonoları, ipotek ve varlık teminatlı menkul kıymetler, uluslararası literatürde sukuk diye de bilinen kira sertifikaları ile yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetlerin karşılığı olarak Türkiye’de ihracı söz konusu olan depo sertifikaları sayılabilir (Adıgüzel, 2017, 3; Aydın, 2019, 5-6).

2.2.2. Türev Araçlar

SerPK m.3 (u)’da türev araçlar (derivatives) sayılmış ve bunun haricinde SPK tarafından belirlenebilecek “diğer türev araçlar”ın da olabileceği ifade edilmiştir. İlgili hüküm gereği türev araçlar: “*1) Menkul kıymetleri satın alma veya satma veya birbirleri ile değiştirme hakkı veren türev araçları, 2) Değeri, bir menkul kıymet fiyatına veya getirisine; bir döviz fiyatına veya fiyat değişikliğine; faiz oranına veya orandaki değişikliğe; bir kıymetli maden veya kıymetli taş fiyatına veya fiyat değişikliğine; bir mal fiyatına veya fiyat değişikliğine; Kurulca uygun görülen kurumlarca yayınlanan istatistiklere veya bunlardaki değişikliğe; kredi riski transferi sağlayan, enerji fiyatları ve iklim değişkenleri gibi ölçüm değerleri olan ve bu sayılanlardan oluşturulan bir endeks seviyesine veya seviyedeki değişikliğe bağlı olan türev araçları, bu araçların türevlerini ve sayılan dayanak varlıkları birbirleri ile değiştirme hakkı veren*

türevleri, 3) Döviz ve kıymetli madenler ile Kurulca belirlenecek diğer varlıklar üzerine yapılacak kaldıraçlı işlemleri” kapsamaktadır.

Türev ürün terimiyle de ifade edilen türev araç kavramı, “değeri kompleks olmayan bazı dayanak varlıkların değerine bağlı olan sermaye piyasası aracı” olarak tanımlanmaktadır. Bu araçların işlem gördüğü türev piyasalarda, araçların dayandığı varlık değerleri üzerinden bir yatırım stratejisi belirlenerek araç teslim ve ödeme işlemleri şartların olduğu ileri bir tarihte gerçekleştirilmektedir (Konishi and Dattatreya, 1996, 1). Türev araçlarda dayanak varlıkların mülkiyet değişikliği yapılmasına gerek olmaksızın bunlarla ilgili haklar ve yükümlülüklerin ticaret konusu yapılması mümkün olabilmektedir. Bu araçların başlıcaları arasında “opsiyon sözleşmeleri², forward (alivre) ve futures işlemleri³, swap sözleşmeleri⁴ ile kaldıraçlı alım satım sözleşmeleri⁵” sayılabilir. Tüm bu sayılan türev araçlar, bir varlıktan türetilmiş yeni bir değer işlem konusu edildiği “vadeli işlem sözleşmesi (future)” temeline dayanmaktadırlar (Penezoglu, 2004, 5; Tanör, 2000, 269).

2.3. Diğer Sermaye Piyasası Aracı Olarak Yatırım Sözleşmeleri

2.3.1. Genel Olarak

“Diğer sermaye piyasası aracı” ibaresi, gerek 2499 sayılı eski SerPK ve gerekse 6362 sayılı SerPK’da yer almakta ve SPK’ya kanundaki “sermaye piyasası aracı” tanımında ismen belirtilen araçlara ilaveten yeni türleri de çıkaracağı tebliğler ile ekleme yetkisi tanımayı amaçlayan bir kavram olarak dikkati çekmektedir.

Mülga 2499 sayılı SerPK’da “diğer sermaye piyasası araçları”nın, “*menkul kıymetler dışında kalan ve şartları Kurulca belirlenen evrak*” olduğu belirtilmiş ve ardından “*nukut ile çek, poliçe, bono ile mevduat sertifikaları*”nın bu kapsamda olmadığı ifade edilmişti (m.3/b). 6362 sayılı SerPK’da da benzer biçimde “.....*Kurulca bu kapsamda olduğu belirlenen diğer sermaye piyasası araçları*” ifadesi yer almakta, ancak eski SerPK’den farklı olarak kavramdan istisna tutulan “*para, çek, poliçe ve bono*” ibaresi hem “diğer sermaye piyasası aracı” kavramı yerine menkul kıymet tanımında istisna olarak sayılmakta ve hem de söz konusu istisnalar içerisinde “mevduat sertifikaları” 6362 sayılı Kanun’da yer almamaktadır. Doktrinde bu farklılığın iki ayrı şekilde yorumlandığı ve birinde 6362 sayılı Kanun’da sermaye piyasası aracı olmadığı açıkça ve ismen belirtilmese de “mevduat sertifikaları”nın “doğrudan mevduat kabulü” olarak nitelendirildiği ve sertifika yatırımcılarının Bankacılık Kanunu’nun sağladığı teminattan

² Opsiyon (option) sözleşmeleri, “sözleşmeyi elinde tutanlara belli bir varlığı, gelecekte belli bir fiyattan ileride belirlenmiş bir tarihte satma veya satın alma hakkı tanıyan sözleşme” dir (Apak ve Uyar, 2011, 73).

³ Forward ve futures işlemlerinde, “belirli bir vadede, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte dayanak varlığı alma veya satma yükümlülüğü veren sözleşmeler söz konusu”dur (Aydın, 2019, 7).

⁴ Swap sözleşmelerinde, “ tarafların belli dönemlerde gerçekleşecek nakit akışlarının belli koşullar altında el değiştirmesi söz konusu olup; bu sözleşmelerde taraflar faiz ya da dövizini değiştirmek suretiyle kredi maliyetini düşürmeyi amaçlamaktadır” (Keskin, 2007, 6).

⁵ Forex olarak da bilinen kaldıraçlı alım satım sözleşmelerinde ise, “yatırımcılar yatırılan teminat tutarı karşılığında çeşitli ülkelerin para birimleri, emtia, kıymetli maden, sermaye piyasası kurulunca belirlenen diğer varlıkların fiyatlarındaki değişim üzerinden gelir elde etmeyi amaçlamakla birlikte tersi durumda zarar da etmektedirler. Forex’de iki ülke parasının birbirine ya da petrol, altın gibi emtia ve kıymetli madenlerin bir ülke parasına göre değeri alım satım konu olmakta ve yatırımcılara yatırdıkları teminatın belirli bir katına kadar işlem yapma olanağı verilmektedir” (Adıgüzel, 2017, 5; Aydın, 2019, 9; Töremiş, 2021, 40-41).

yoksun olmamaları bakımından sermaye piyasası aracı sayılmadıkları, şeklinde bir değerlendirme yapıldığı görülmektedir (Yanlı, 2016, 9, dn.3). Diğer bir görüş ise bunun aksine, 6362 sayılı SerPK’da sermaye piyasası aracı olamayacaklar listesinden “mevduat sertifikaları” çıkarıldığına göre, SPK’ca “diğer sermaye piyasası aracı” olarak düzenlenerek borsa ve teşkilatmış piyasalarda belirlenen şartlar çerçevesinde işlem görebileceklerini ileri sürmektedir (Adıgüzel, 2017, 3). Biz bu konuda mevduat sertifikası sahiplerinin menfaatlerini daha fazla gözeteceği inancıyla Bankacılık Kanunu’na tabi bir finansal ürün olarak değerlendirilmesinin uygun olacağı kanaatindeyiz. Ancak finansal piyasaların hızla gelişen ve değişen yapısı, burada olduğu gibi sermaye ve para piyasalarının zaman zaman birbiriyle kesiştiği noktaları ortaya çıkarabilmektedir. Dolayısıyla kanun koyucunun bu hususta yarattığı boşluğun bilinçli olup olmadığına göre zaman içerisinde farklı bir çözüm şekli de gündeme gelebilecektir. Esasında bu mesele doğrudan inceleme konumuzla ilgili olmamakla birlikte, özellikle “yatırım sözleşmeleri”nin de sadece ismen sayılması ve içeriği ya da şartlarına yönelik bir belirleme yapılmaması, tıpkı “mevduat sertifikaları”nın tabi olacağı hukuki düzene ilişkin yapıldığı üzere farklı yoruma açık bir zemini oluşturması bakımından benzerlik arz etmektedir. Zira taraflarca “yatırım sözleşmesi” olarak nitelendirilen her ürün, araç veya işlemin “sermaye piyasası aracı” niteliğine ilişkin ölçütler netlik kazanmış değildir.

6362 sayılı SerPK bakımından net olarak ifade edebileceğimiz husus, “yatırım sözleşmeleri”nin artık bir sermaye piyasası aracı olarak ismen sayıldığı ve kanun lafzından anladığımız üzere, anılan sözleşmelerin menkul kıymet kavramı dışında değerlendirildiği ve yine ismen sayılan “türev araçlar” gibi “diğer sermaye piyasası aracı” kategorisinde yer aldığıdır. Bu minvalde bakıldığında, bir sözleşme, araç veya işlemin yatırım sözleşmesi kapsamına girip girmeyeceği ve dolayısıyla buna bağlı olarak sermaye piyasası düzenlemelerine ve ilgili düzenlemelerdeki hukuki sonuçlara, bu bağlamda söz konusu olabilecek denetim ve yaptırımlara tabi bir «sermaye piyasası aracı» niteliği taşıyıp taşımadığının belirlenmesinde, karşılaştırmalı hukukta anılan kavrama ilişkin yasal düzenlemeler ve içtihatlar ile benimsenen ölçütlerin ele alınması faydalı olacaktır.

2.3.2. Karşılaştırmalı Hukuk Açısından Yatırım Sözleşmesinin Sermaye Piyasası Aracı Niteliğine Bakış

Avrupa Hukuku düzenlemelerine bakıldığında, “yatırım sözleşmeleri (investment contracts)”nin “sermaye piyasası aracı” olarak nitelendirilmediği görülmektedir. Ancak Amerikan sermaye piyasası hukukunda 1933 tarihli “Securities Act (Sermaye Piyasası Araçları Kanunu)” m.2/1’de ve 1934 tarihli “Securities and Exchange Act (Borsa Kanunu)” m.3/10’da sermaye piyasası aracı tanımı içerisinde yer aldığı görülmektedir. Anılan hükümlerde sermaye piyasası aracı kavramının hem genel hem de özel olarak tanımlandığı, bazı özel araçların sıralandığı liste haricinde, genel ifadelerin bulunduğu bir de torba metin göze çarpmaktadır. İşte “yatırım sözleşmeleri” bu genel ve torba metindeki sermaye piyasası aracı kategorisinde yer almaktadır. Böylece ismi birinci listede özel olarak sayılan araçlar içerisinde olmasa da yatırım amacıyla satın alındığı açık olan bir işlem, araç veya sözleşme sermaye piyasası düzenlemelerine tabi olacak, yatırımlar ve yatırımcı korunmuş olacaktır (Yanlı, 2016, 11-12). Her ne kadar Amerikan sermaye piyasasına ilişkin söz konusu temel kanunlarda “yatırım sözleşmeleri” bir sermaye piyasası aracı olarak sayılmakla birlikte, kavramın tanımı ve içeriğine yönelik bir netlik bu

kanunlar anlamında da söz konusu değildir. Bu durum ortada ne zaman bir yatırım sözleşmesi bulunduğu hususunda görüş ayrılıklarına ve dolayısıyla sorunlara yol açmaktadır (Jennings, Marsh, Coffee and Seligman, 1997, 466; Soderquist and Gabaldon, 2014, 4).

Amerikan sermaye piyasasına ilişkin yukarıda belirttiğimiz iki temel kanundaki anılan hükümler, “mevcut durum farklı bir sonuca varmayı gerektirmediği sürece” şeklinde bir ibare içermekte ve dolayısıyla sermaye piyasası aracı kavramına ilişkin listelerde açıkça ismi yer almakla birlikte, somut olayın şartları gereği aksi bir değerlendirmenin de mümkün olabileceğine işaret etmektedir (Yanlı, 2016, 12). Görüleceği üzere yasal düzenlemelerde yatırım sözleşmesinin sermaye piyasası aracı olabilmesi için net kriterler belirlenmemiş olup, bu husus içtihat hukukuna bırakılmıştır.

Amerikan Yüksek Mahkemesi (Supreme Court) yatırım sözleşmesi kavramını ilk kez 1943’te “Securities and Exchange Commission (SEC) v. C.M. Joiner Leasing Corp” davasında ele almış ve “yatırım sözleşmesi” olarak anılan araçların “geniş bir kesime teklif edildiği veya ticaretinin yapıldığı tespit edilirse” sermaye piyasası aracı sayılabileceği şeklinde genişletici bir yorumda bulunmuştur (Kütükçü, 2004, 401-402). Bu kararda önemle vurgulanan husus ise, bir aracın kanunda ismen sayılması ve kanundaki özellikler ile uyumlu olmasının “sermaye piyasası aracı” niteliğine ilişkin bir karine teşkil etse de “özün şekilden üstün olduğu (substance over form) ilkesi”nin göz ardı edilmemesi ve herhangi bir işlem, araç ya da sözleşmenin kanundaki liste ve özellikler ile uyumlu olmasa da temelinde yatan asıl ekonomik amaç üzerinden değerlendirilmesi gerektiği, noktası olmuştur (Karacan ve Erişir Karacan, 2021, 29). Amerikan Yüksek Mahkemesi bu davadan üç yıl sonra 1946’da baktığı “SEC v. W.J. Howey Company” davasında “yatırım sözleşmesi” kavramının tanım ve içeriğini belirlemek adına daha kesin ve net ölçütler ortaya koymuştur. “Howey Testi” olarak da anılan bu karara göre, “mevcut durum farklı bir sonuca varmayı gerektirmediği sürece, bir sözleşmenin yatırım sözleşmesi niteliği taşınması için yatırımcının bir miktar parasının veya parasal değerinin kazanç beklentisi ile müşterek bir işletmeye yöneltilmiş olması ve işletmenin faaliyetlerinin işletmeyi kuranlar veya üçüncü kişiler tarafından sürdürülmesi” gerekmektedir. “Howey Testi” olarak bilinen bu karar bugün de halen kullanılan ve bir işlem, plan, proje ya da sözleşmenin “yatırım sözleşmesi” sayılıp sayılmayacağını tespit için Amerikan eyalet ve federal mahkemeleri için yol gösterici emsal bir içtihat⁶ niteliğindedir (Sinan ve Tok, 2021,

⁶ Söz konusu içtihatın oluşmasına sebebiyet veren “Howey” davasına konu olan olay, meyve ağaçları bulunan bir alanı satan Howey şirketinin, yatırımcılara, kendisi ile bağı bulunan başka bir şirketçe yapılacak meyve toplama ve pazarlama faaliyetini kapsayan 10 yıllık bir işletim sözleşmesini imzalamaları karşılığında; toplanıp pazarlanan meyvelerden sağlanan gelirin bir havuzda toplanması ve sonrasında ağaçların da bir kısmının sahibi olan yatırımcılara dağıtılması teklifine ilişkindir. Amerikan Sermaye Piyasası Kurulu (SEC), Howey şirketine karşı dava açmış ve şirketin söz konusu program çerçevesinde ağaç sahipleri ile yapmış olduğu sözleşmelerin sermaye piyasası mevzuatının uygulanması gerekli bir “yatırım sözleşmesi” ve dolayısıyla “sermaye piyasası aracı” olduğunu ve kendisi tarafından kayda alınması lüzumunu ifade etmiştir. Mahkeme de şirketin sunduğu böyle bir programı “sermaye piyasası aracı” olarak nitelendirmiş ve bu nitelemeyi yaparken spesifik bir unsur dikkate almak yerine, “yatırımcıya sunulan pazarlama yöntemi de dahil, sunulan programı bir bütün olarak” değerlendirmeyi seçmiştir. Diğer bir deyimle mahkeme burada “yatırım sözleşmesi” olup olmadığının tespitinde yatırımcıya sunulan üründen öte, nasıl sunulduğunun önem arzettiği bir bakış açısı sergilemiştir (Yanlı, 2016, 14-15).

<https://search.trdizin.gov.tr/yayin/detay/509601/>, Erişim: 04.11.2022; Yanlı, 2016, 13-14; Adıgüzel, 2017, 5).

1975 tarihli “United Housing Foundation Inc. V. Forman” davasında⁷ ise Yüksek Mahkeme, “.....yatırımcıların yaptıkları yatırımdan elde edecekleri finansal bir getiri için değil, tek başına bir yer satın alma beklentisi ile hareket ettiklerine, yapı kooperatifindeki alıcıların cazip bir fiyattan konut sahibi olma amacı güttüklerine, bir sermaye piyasası işlemini ayırt eden ve burada eksik olan hususun başkalarının çabalarından kâr alma umudu ile hareket edilmesi olduğuna, somut olayda ise kişisel tüketim veya kişisel kullanım amacı taşıyan bir yaşam alanına sahip olmak için emtia satın alınan bir yatırımın bulunduğu ve..... satın alınan bir sermaye piyasası aracı olarak adlandırılmayacağına” hükmetmiştir (Kütükçü, 2004, 413). 1982 tarihli “Marine Bank v. Weaver Kararı” na baktığımızda da Yüksek Mahkeme’nin “yatırım sözleşmesi” kavramı tanımında bir daraltmaya gittiği, tarafların özel olarak üzerinde müzakere etmedikleri ve birden fazla yatırımcı katılımının söz konusu olmadığı kazanç paylaşmaya dair sözleşmelerin “yatırım sözleşmesi” olarak nitelendirilemeyeceğine hükmettiği görülmektedir. 1990 tarihli “Reves v. Ernst&Young Kararı” nda ise, sermaye piyasası aracı niteliğinin belirlenmesinde önemli olan hususun, söz konusu borçlanma aracının geniş bir halk kesimine satılması olduğu vurgulanmıştır (Töremiş, 2021, 43; Yanlı, 2016, 18).

3. YATIRIM SÖZLEŞMESİNİN TANIMI VE SERMAYE PİYASASI ARACI OLABİLME ÖLÇÜTLERİ

3.1. Yatırım Sözleşmesine İlişkin Tanımlar

Amerikan Sermaye Piyasası Kurulu (Securities and Exchange Commission-SEC) yatırım sözleşmesini şöyle tanımlamıştır: “Bir işlem ya da program çerçevesinde üçüncü bir kişi veya bu işlem ya da programı organize edenin yönettiği müşterek bir girişimden kazanç sağlama beklentisiyle para yatırılması esasına dayanan anlaşma” (www.sec.gov, Erişim: 04.11.2022). Bir başka açıdan yatırım sözleşmesini; sözleşmenin tarafı olan fon sağlayıcı yatırımcının, bu sözleşme ile ortaya çıkması beklenen mal, ürün vs. den çok bu mal ya da ürünün sözleşme başındaki ile sonundaki müspet değer farkını veya bu mal veya ürünün işletimi neticesinde elde edilecek kazancı almak adına fon talep eden ihraççı ile akdettiği sözleşme, olarak tanımlamak mümkündür (Sinan ve Tok, 2021, [https:// search.trdizin.gov.tr/ yayin/detay/ 509601/](https://search.trdizin.gov.tr/yayin/detay/509601/), Erişim: 04.11.2022). Yukarıda bahsettiğimiz Amerikan Yüksek Mahkemesi’nin “Howey Test” olarak anılan, eyalet ve federal mahkemelerce de emsal ve ana içtihat olarak kabul edilip uygulanan kararı doğrultusunda ise yatırım sözleşmesi, “herhangi bir sözleşme, işlem ya da plandır ki (proje, program), bununla bir kişi, parasını ya da herhangi başka bir parasal değeri müşterek bir işletmede yatırıma yöneltmekte ve sadece üçüncü bir kişi ya da bu işletmeyi kuranların faaliyetlerinden kaynaklanan bir kazanç beklentisi içine girmektedir” (Yanlı, 2016, 14). Daha önce de belirttiğimiz gibi, bizim hukukumuzda olduğu gibi Amerikan sermaye piyasası mevzuatında da yatırım sözleşmesinin tanımı ve içeriğine yönelik bir düzenleme bulunmamaktadır. Bunun sonucu olarak Amerikan Yüksek Mahkemesinin öncülük ettiği,

⁷ Bu davadaki içtihatın oluşmasına konu olan mesele ise, sahiplerine bir yapı kooperatifine aidat ödemek suretiyle apartman dairesi mülkiyeti kazanma hakkı veren senetlerin “sermaye piyasası aracı” olup olmadığıdır (Kütükçü, 2004, 411).

eyalet mahkemeleri ve federal mahkemeler tarafından da bakılan pek çok dava ışığında söz konusu kavramın tanımı ve -sermaye piyasası aracı olabilme- unsurlarını belirlemeye yönelik ölçütler geliştirilmeye çalışılmıştır. Bunlardan biri ve en önemlisi “Howey Testi”, diğeri ise “Risk Sermayesi Testi” nde sözü edilen ölçütlerdir. Tüm bu içtihat hukukunun oluşumunda öne çıkan husus ise, söz konusu yatırım ya da yatırım aracının sermaye piyasası hukuku düzenlemelerinin korunmasına ihtiyacı olup olmadığı konusu olmuştur (Yanlı, 2016, 13). Aşağıda anılan iki test bağlamında sözü geçen ölçütler ele alınmaya çalışılacaktır.

3.2. Yatırım Sözleşmesinin Sermaye Piyasası Aracı Olabilme Ölçütleri

3.2.1. Howey Testi Bağlamındaki Ölçütler

Howey Testi bağlamında herhangi bir finansal enstrüman veya sözleşmenin sermaye piyasası düzenlemelerine tabi bir “yatırım sözleşmesi” ve dolayısıyla “sermaye piyasası aracı” sayılabilmesi için gerekli ölçütler şöyle sıralanmıştır:

i. Yatırıma yöneltilen bir miktar para veya para yerine kullanılabilir varlık ya da değerlerin bulunması ve bu değerlerin nakde dönüştürme kolaylığına sahip olması gereklidir. Bu değerlerin yatırımcı tarafından bir kazanç getirisi umuduyla yatırıma yönlendirilmiş olması da lazımdır (Soderquist and Gabaldon, 2014, 4).

ii. Müşterek bir işletme veya teşebbüsün (common enterprise) var olması gereklidir. Bu ölçüt, yatırımcının menfaatinin işletme veya teşebbüs kapsamındaki diğer şahısların menfaatleri ile aynı kadere tabiyeti anlamına gelmektedir. Yani diğerleri gibi yatırımcının da bu ortak teşebbüs faaliyetinde kazanması veya kaybetmesi ihtimali söz konusudur⁸. Buradaki müşterek işletme veya teşebbüs ölçütünün tespitinde, birden fazla yatırımcının menfaatinin biriktiği bir havuzun söz konusu olduğu “yatay iştirak” ilişkileri konusunda tereddüt bulunmamakla birlikte, risk paylaşmaya dayalı ve tek yatırımcının varlığını yeterli gören dikey iştirak ilişkilerinde ölçütün varlığı hususunda farklı mahkeme içtihatları söz konusu olmuştur (Yanlı, 2016, 16).

iii. Yatırımcıların kazanç elde etme beklentisi bulunmalıdır. Bu ölçüt, yatırımcıların yatırımlarını tamamen kaybedebileceklerini veya elde edecekleri kazanç değerinin dalgalanabileceğini kabul etmeleri anlamına gelmektedir (Kütükçü, 2004, 414, dn.59).

iv. Kazanç beklentisinin tamamen veya önemli düzeyde yatırımcı dışındaki üçüncü kişilerin faaliyetlerine bağlı olması gereklidir. Howey Testinde bu ölçüt kazancın sadece işletme kurucuları ya da üçüncü kişilerin faaliyeti sonucu elde edilmesi şeklinde değerlendirilmiş; ancak daha sonra verilen alt derece mahkeme kararlarında bu şart esnetilerek kazancın “sadece” yerine “önemli ölçüde” diğer kişilerin faaliyetleri sonucu elde edilmesi yeterli görülmüştür. Böylece Howey Testi ölçütlerinin eksik olduğu iddiası ile sermaye piyasası düzenlemelerinden kaçmaya dönük girişimler önlenmek istenmiştir. Dolayısıyla yatırımcıya sunulan sözleşme

⁸ Bu çerçevede “yatay iştirak (horizontal commonality) ve dikey iştirak (vertical commonality)” olmak üzere iki müşterek işletme ilişkisi olduğu ifade edilmekte; yatay iştirakin yatırımcıların benzer çıkarlarının bir havuzda toplanması olduğu, dikey iştirakin ise işletmeyi yöneten ile yatırımcının riski paylaşması üzerine kurulu olduğu belirtilmektedir. Bu bakımdan dikey iştirakin varlığı için tek yatırımcı dahi yeterli olabilecekken, yatay iştirak ilişkisi için yatırımcı katkılarının biriktiği ve kar-zarar paylaşımının yapıldığı bir havuz gerekliliği nedeniyle birden çok yatırımcıya gerek olduğu dile getirilmektedir (Yanlı, 2016, 16).

veya programın getirisi büyük oranda bunu sunan kişi veya onunla bir şekilde bağlantılı kişilerin faaliyet ve çabasına bağlı ise yatırım sözleşmesidir ve bu kazancın sağlanmasında yatırımcının “önemli sayılamayacak ölçüde bir katkısı”⁹ olsa da bu durum sözleşmenin niteliğini değiştirmez (Yanlı, 2016, 17-18).

Howey Testi bağlamında zikredilen ölçütler arasında, bir finansal ürünün “yatırım sözleşmesi” sayılabilmesi bakımından, bunun çok sayıda kişiden oluşan bir piyasa veya borsa ortamı içerisinde alınıp satılması gibi bir şartın varlığı aranmamıştır. Ancak sonraki kararlarda, örneğin “Reves-Ernst&Young Kararı”nda Yüksek Mahkeme, “borçlanma araçlarının geniş bir halk kitlesine satılmış olması”nı önemli bir unsur olarak vurgulamıştır. Yine “Marine Bank-Weaver Kararı”nda da sadece bir veya birkaç yatırımcı ile yapılan özel görüşmeler sonucu gerçekleştirilen işlemleri de “yatırım sözleşmesi” olarak görmemiştir (Yanlı, 2016, 18).

3.2.2. Risk Sermayesi Testi Bağlamındaki Ölçütler

Amerikan sermaye piyasası hukukunda Howey Testi kadar yaygın olmasa da bazı mahkemelerce bir işlemin yatırım sözleşmesi ve dolayısıyla sermaye piyasası aracı olup olmadığını tespit için “Risk Sermayesi Testi”nin ve bu kapsamda belirlenen ölçütlerin kullanıldığı görülmektedir. Burada Howey Testinden farklı olan husus yatırımcıya sunulan işlem, program veya sözleşmenin “müşterek bir işletme bünyesinde yapılıyor olması şartı”nın aranmaması, yatırımcıya sunulan her ne ise onun “getirisinin diğer bir kişinin faaliyetinden kaynaklanmasının” yeterli görülmesidir. Bu test bakımından belirleyici olan unsur, yatırıma konu edilen sermayenin işletme faaliyetleri sonucunda söz konusu olabilecek risklere açık bir pozisyonda bulunmasıdır (Yanlı, 2016, 18-19; Sinan ve Tok, 2021, <https://search.trdizin.gov.tr/yayin/detay/509601/>, Erişim: 04.11.2022).

“Risk Sermayesi Testi” bağlamındaki ölçütlerin dört tane olduğu belirtilmektedir: “1) Yatırımcıya bir teklifte bulunan kişiye bir sermaye sağlanması, 2) Bu sermayenin işletmenin riskini taşıması, 3) Yatırımcının bu yatırımdan dolayı bir menfaat sağlama beklentisi içinde bulunması, 4) Yatırımcının fiilen ve yönlendirme olarak yatırım konusu işletmede herhangi bir etkisinin olmaması” (Adıgüzel, 2017, 6).

Gerek Howey Testi gerekse Risk Sermayesi Testi bağlamında irdedeğimiz bu ölçütler doğrultusunda bir araç, işlem veya sözleşmenin sermaye piyasası düzenlemelerine tabi bir “yatırım sözleşmesi” ve dolayısıyla “sermaye piyasası aracı” sayılıp sayılmayacağına tespitinde, Amerikan sermaye piyasası mevzuatı hükümlerinde dikkat çeken “mevcut durum farklı bir sonuca varmayı gerektirmediği sürece” ifadesi göz ardı edilmemelidir. Yani bir finansal enstrüman anılan düzenlemelerdeki isim veya tanıma uyduğu için “sermaye piyasası aracı” gibi gözükmekle birlikte, somut olay şartları bakımından bu niteliği taşımayabilir. Bu çerçevede Amerikan mahkemeleri somut olay ekseninde bir finansal ürünün “sermaye piyasası aracı” niteliğini belirlemede, yasal düzlemde açıkça sermaye piyasası aracı olarak adlandırılan araçların gerçekten bu nitelikte olup olmadığına yönelik bir içerik denetimi yapmakta ve bunu

⁹ “...yatırımcılarınetkisi, müşterek yatırımı yönetenlere nazaran pasif bir nitelikte de sayılabilir. Zira onların etkisi sadece müşterek yatırıma yönlendirilen sermaye hakkında karar vermede olmaktadır. Müşterek yatırımı yönlendirme ve kârı sağlayıp sağlayamama tamamen yöneticilere aittir” (Adıgüzel, 2017, 6).

yaparken de yatırımcıları koruyan başka özel düzenlemeler olup olmadığına bakarak bir sonuca varmaktadırlar (Yanlı, 2016, 19-20).

4. SONUÇ

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile “sermaye piyasası aracı” kavramına dahil edilen türlerden biri de “yatırım sözleşmesi”dir. Sermaye Piyasası Kanunu yatırım sözleşmesini “sermaye piyasası aracı” olarak saymış, ancak kavrama ilişkin bir tanım yapmamıştır. Sermaye piyasası mevzuatımız içindeki herhangi bir ikincil düzenlemede de bu kavrama yer verilmemiştir. Bu nedenle yatırım sözleşmesinin tanımı ve bu kavramın sermaye piyasası aracı olabilme koşulları, Amerikan sermaye piyasası hukuku düzenlemelerinde ve içtihatlarında yer alan birtakım kıstaslar esas alınarak belirlenmektedir.

Çalışmamızda Amerikan sermaye piyasası mevzuatında da ismen zikredilmesine rağmen tanımı ve içeriğine yönelik netlik bulunmayan “yatırım sözleşmesi”nin sermaye piyasası düzenlemelerine tabi bir “sermaye piyasası aracı” sayılıp sayılmayacağını tespitite, Amerikan Yüksek Mahkemesi’nin emsal niteliğinde bir içtihadı olan ve “Howey Test” olarak anılan kararı ile belirlenen ve “Howey Testi” kadar yaygın olmasa da bazı mahkemelerce kullanılan “Risk Sermayesi Testi” ndeki ölçütler irdelenmeye çalışılmıştır. Her iki test kapsamında da yatırıma yöneltilen nakit veya nakde dönüştürülebiyecek bir sermaye ortaya konulması, bunun karşılığında fon sağlayıcı yatırımcılarda bir kazanç elde edileceğine ilişkin beklenti oluşması ve bu kazanç beklentisinin tamamen veya büyük ölçüde işletme yöneticilerinin veya bir şekilde bu işletme ile bağlantılı üçüncü kişilerin faaliyet veya çabaları sonucuna bağlı olup, yatırımcı katkısının pasif düzeyde “yatırıma yöneltilen sermayeye karar verme” noktasında veya “önemli sayılmayacak ölçüde” olması, ölçütlerini sıralamamız mümkündür. Ancak kanaatimizce gerek karşılaştırmalı hukukta ve gerekse ülkemiz sermaye piyasası mevzuatında “yatırım sözleşmesi” kavramı, tıpkı türev araçlarda olduğu gibi hem SerPK’da hem de ikincil olarak SPK’ca çıkarılacak bir tebliğde tanım ve unsurları ile ortaya konulmadığı müddetçe, doktrin ve mahkeme içtihatları tarafından farklı şekillerde yorumlanmaya açık olacak ve bu da birtakım sorunlara yol açacaktır. Hukukumuzda henüz Amerikan içtihat hukukunda olduğu gibi SPK tarafından bir araç, işlem veya sözleşmeye ilişkin “yatırım sözleşmesi” ve dolayısıyla “sermaye piyasası aracı” olduğu iddiasıyla açılan ve bu bağlamda fon arzında bulunan yatırımcının sermaye piyasası mevzuatı kapsamında korunması yönünde verilmiş bir içtihat yoktur. Dolayısıyla yapılacak yasal düzenlemede Amerikan içtihat hukukunda aranılan ölçütler üzerinden bir düzenleme yapılması ihtimal dahilinde görülmektedir. Kanaatimizce yapılacak yasal düzenlemede rijit bir tutum izlenmesi yerine, Amerikan sermaye piyasası mevzuatında olduğu gibi yargı makamlarına “yatırım sözleşmesi”nin sermaye piyasası aracı niteliğini somut olayın şartları ve yatırımcının koruma kapsamına girebileceği başka özel bir düzenleme olup olmamasına göre belirleme esnekliği tanınması yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, B., (2017). 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda Sermaye Piyasası Aracı Kavramı, *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi (TFM)*, 3 (1), 1-8.
- Apak, S. ve Uyar, M., *Türev Ürünler ve Finansal Teknikler*, Beta Yayınevi, İstanbul, 2011.
- Aydın, D. K., *Sermaye Piyasalarında Aracılık Faaliyetlerinin Hukuki Niteliği*, Yüksek Lisans Tezi, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2019.
- Jennings, R., Marsh, H., Coffee, J. and Seligman, J., *Federal Securities Laws*, The Foundation Press, 1997.
- Karacan, A.İ. ve Erişir Karacan, E., *Sermaye Piyasası Araçları*, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2021.
- Keskin, A.D., *Swap İşlemi ve Hukuki Niteliği*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007.
- Konishi, A. and Dattatreya, R.E., *The Handbook of Derivative Instruments*, Second Edition, Irwin Professional Publishing, 1996.
- Kütükçü, D., *Sermaye Piyasası Hukuku Birinci Cilt*, Beta Yayınevi, İstanbul, 2004.
- Penezoğlu, G.Y., *Hukuki Yönleriyle Vadeli İşlem Sözleşmeleri*, Beta Yayınevi, İstanbul, 2004.
- Soderquist, D.L. and Gabaldon, T. A., *Securities Law*, Fifth Edition, St. Paul, 2014.
- Sinan, O. B. ve Tok, A., (2021). Sermaye Piyasası Kanunu'ndaki Yatırım Sözleşmesi Kavramı ve Konunun Örnek Olay Çerçevesinde Analizi, *Legal Banka ve Finans Hukuku Dergisi*, 10 (40), 807-834, <https://search.trdizin.gov.tr/yayin/detay/509601/>, Erişim: 04.11.2022).
- Tanör, R., *Türk Sermaye Piyasası Cilt 1*, Beta Yayınevi, İstanbul, 2000.
- Töremiş, H. E., *Yatırım Hizmet ve Faaliyetleri Bağlamında Yatırımcının Tüketici Olarak Korunması*, Doktora Tezi, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2021.
- Yanlı, V., (2016). Sermaye Piyasası Aracı ve Yatırım Sözleşmeleri Kavramı, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi (Batider)*, 32 (3), 5-35.

The Role of European Union in Global Governance

Yrfet Shkreli

Institution of European Studies, Tirana, Albania

Abstract:

Despite all the wide research and literature on the subject, changing and challenging times often present themselves with new objectives, fluid politics, and everlasting point of views. Much is said about the subject and the trend nowadays is watching every European Union (EU) intervention as a form of neo colonialism or a form of establishing new markets. The paper will try to establish a perspective on EU influences, policies and impacts analyzed from multidimensional point of view, not limiting itself on a narrow external dimension, focusing on a broader understanding of its diverse contribution to global governance and peace keeping. Tending to be critical, this paper tends to fall out of extremes, neither holding a Eurocentric position, nor falling for cheap critic to the whole failures and impact of EU policies. The ambition is to show EU as a contributing factor while keeping in mind its nature as a multi layered actor and with not necessarily coinciding interests among its member states.

Keywords: European Union, global governance, globalization, normative power.

www.ubsder.org